

Motion till riksdagen

1987/88:A444

av Bo Hammar m. fl. (vpk)

om en Storstockholmsutredning

Storstockholm är inne i en ny expansionsperiod av samma slag som under 1960-talets rekordår. Vissa prognoser säger att Stockholmsområdet fram till sekelskiftet kommer att få över 200 000 nya arbetsplatser. I stora delar av vårt land, som stagnerar, är oron stor över att den regionala snedbalansen skall bli ännu värre.

Även i Stockholmsområdet förvärras obalansen. Södertörnskommuner-na hamnar i bakvatten liksom nordostsektorn av Stockholms län. Det mesta av expansionen koncentreras till E 4-an från Norrtull till Arlanda. Låt oss göra en resa utefter "Heta leden" och se efter vad som håller på att hända.

Vi stiger på Arlandabussen vid Hagaterminalen. I grannskapet har vi tekniska högskolan, Karolinska institutet och Stockholms universitet. Där finner vi 90 % av regionens statligt anställda inom högre utbildning och forskning. Och som om det inte var nog vill man nu satsa på ett vetenskap-ligt arbetsområde vid Brunnsviken i triangeln mellan tekniska högskolan, Karolinska och universitetet.

Nu kör bussen in i Solna kommun. Vi befinner oss i Sveriges arbetsplats-tätaste kommun där det går två arbetsplatser på varje kommuninvånare. Åt den som har skall varda givet. Utefter E4-an genom Solna pågår ett väldigt byggande. Med ultimativa krav har SAS tvingat till sig tomtmark i Frösun-da. Här byggs ett enormt kontorskomplex, där 1 500 personer skall arbeta. En bit därifrån bygger Skandia kontor för 600 anställda. General Data, Nobel Kemi, Electrograph — företagsnamnen skyntar förbi.

Vi susar förbi i Stockholmsförorten Kista. Där arbetar 15 000 människor i detta Sveriges svar på Silicon Valley. Vi passerar Sollentuna som under de senaste åren fått 130 nya företag. Snart är vi i Upplands Väsby med Norsk Data, GLG-center och allt vad de nya Väsbyföretagen heter. Strax innan vi svänger av mot Arlanda möter oss stora reklamskyltar för den nya industri-staden Ar, som skall få 15 000 arbetsplatser. Och snart är vi framme vid slutstationen i Arlanda. Där finns i dag 150 företag med sammanlagt 9 000 anställda. Arlanda flygplats är en av de största i Europa. Och kring flyg-platsen skall Arlanda stad växa upp för "framtidens näringsliv" och beräk-nas ha 20 000 anställda framåt sekelskiftet.

Många av de arbetsplatser som vi passerat under vår korta resa kunde med fördel ha förlagts till andra delar av Stockholms län som lider stor brist på både arbetsplatser och högre utbildning, andra åter borde ha kunnat

lokaliseras till andra delar av landet. Överhettningen i vissa delar av Stockholmsregionen är inte bra för Sverige, och den är inte heller bra för människorna i Stockholmsområdet.

Expansionen i Storstockholm skapar enorma problem. Bostadsbristen förvärras alltmer och spekulationskarusellen snurrar allt fortare. Mer än 120 000 hushåll köar i dag för en bostad i Stockholm. Av dem saknar hälften förstahandskontrakt och 40 000 är ungdomar som söker en egen lägenhet.

Arbetsresorna blir längre och längre för fler och fler människor. Kollektivtrafiken har otillräckliga resurser och bilismen breder ut sig. Antalet resenärer inom kollektivtrafiken minskar för varje år, samtidigt som bilismen i strid mot all planering ökar. Nu beräknas ökningen av biltrafiken bli 40 % fram till sekelskiftet. Innerstan korkas igen och förkvävs av avgaser. Miljöskadorna är allvarliga i regionen.

Vi är inte ute efter att få fram ett idiotstopp för expansionen i Stockholm. Och vi är allra minst storstadsfientliga. Stockholm och dess omgivningar är en underbart vacker stad och region. Vi är många som vuxit upp här eller flyttat hit och som trivs här och vill bo här. Och just därför menar vi att det krävs radikala åtgärder för att skydda vår stad och vårt län från ohämmad expansion, miljöförstörelse och förkävning.

Vänsterpartiet kommunisterna har i Stockholms läns landsting föreslagit många åtgärder för att styra utvecklingen i länet, skapa ökade resurser för den offentliga sektorn, skydda miljön och bygga ut kollektivtrafiken. Men många av förslagen går inte att förverkliga därför att lagstiftningen inte tillåter det. Politiker från andra partier erkänner också att de står maktlösa och saknar styrmedel. Vilka åtgärder skulle då kunna vidtas?

En kommunal arbetsgivaravgift eller lägesavgift borde tas ut av företagen. Den bör differentieras, t. ex. med avseende på näringsgren eller var arbetsplatserna är belägna. Den här avgiften kunde användas för en kraftig utbyggnad av kollektivtrafiken och sänkta taxor. I kampen mot miljöförstörelsen i Storstockholmsområdet borde det vara möjligt att ta ut en särskild miljöavgift. Olika avgifter och regleringar behövs för att begränsa bilismen. En särskild extra bensin- och fordonsskatt i regionen kan också övervägas.

Politiker inom kommuner och landsting i Stockholms län behöver statens medverkan för att komma till rätta med de stora problemen i regionen. En särskild Storstockholmsutredning bör tillsättas för att undersöka förutsättningarna för att göra sådana förändringar i lagstiftningen som vi antytt ovan.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen begär att regeringen tillsätter en Storstockholmsutredning i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 26 januari 1988

Bo Hammar (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Tore Claeson (vpk)

Lars Werner (vpk)

Inga Lantz (vpk)

Tommy Franzén (vpk)